

9. EU-møte for mennesker som lever i fattigdom Brussel, 25. & 26. juni 2010

2010 går startskuddet for en "new deal"
Sammendrag av rapporten

INNLEDNING

Omtrent 130 delegater (mennesker som lever i fattigdom) fra alle medlemsstatene pluss Norge samt 80 representanter for institusjoner på nasjonalt og EU-nivå, frivillige organisasjoner og akademikere overvar det 9. møtet for mennesker som lever i fattigdom. Møtets fokus var: 1) evaluering av oppfølgingen fra tidligere møter og 2) fremtidige prioriteringer av EUs handlingsplaner der man benytter anledningen som det Europeiske året 2010 for å bekjempe fattigdom og sosial ekskludering gir oss til å starte en "new deal".

Årets møte ble arrangert av det spanske formannskapet i EU. Isabelle Martinez ønsket deltakerne velkommen på vegne av arrangørene og utrykte håp om at møtet ville bidra til sterke forpliktelser i slutterklæringen om Det europeiske fattigdomsåret 2010. Som en anerkjennelse av Fattigdomsåret 2010 ble møtet for første gang avholdt i EU-parlamentets lokaler. Parlamentsmedlem Pervenche Berés som er leder for parlamentets komite for sysselsetting og sosialpolitikk ønsket deltakerne velkommen og tok til orde for en ny balanse i EU mellom økonomisk politikk og sosialpolitikk. Hun understreket at EU måtte gjøre mer for at folkets røst skal bli hørt. Adelia Fernandes som representerte deltakerne på fjorårets konferanse talte under åpningssesjonen. Hun la vekt på viktigheten av at mennesker som lever i fattigdom har en stemme og at de får medvirke i den sosiale inkluderingsprosessen.

EVALUERING AV OPPFØLGINGEN AV TIDLIGERE KONFERANSER

Som et svar på kravene om å synliggjøre resultatene av foregående konferanser for fattige presenterte EU-kommisjonen en skjematisk oversikt (se nedenfor) som forsøker å vise lenkene fra debattene på disse møtene og Kommisjonens handlinger. Innleggene fra Kommisjonens representanter (Lenia Samuel; Visegeneraldirektør og Antonia Carparelli; Leder for inkluderingsavdelingen i Generaldirektoratet for sysselsetting, sosialpolitikk og like muligheter) under åpningssesjonen tok utgangspunkt i denne tabellen. I tillegg har EAPN med støtte fra det belgiske sosialdepartementet bestilt en forskningsrapport om effekten av disse konferansene. De foreløpige resultatene av dette forskningsprosjektet ble presentert under møtet.

Tabell fremstilt av EU-kommisjonen – Oppfølging av kravene som har blitt fremsatt på de europeiske møtene for mennesker som lever i fattigdom

OMRÅDE 1: OVERORDNETE MÅLSETTINGER

Krav fra konferansene

Kommisjonens svar

Reduser gapet mellom den økonomiske og den sosiale politikken

EU 2020-strategien fremhever målet om å redusere fattigdommen, nye retningslinjer vil bli utarbeidet for å

	sikre at dette følges opp
Prioriter aktiv inkludering, barnefattigdom og innvandrere	Disse sakene har blitt fulgt opp og videre oppfølging er planlagt i Kommissjonens arbeidsprogram.
Involver media	Beslutningen om å gjøre 2010 til året for bekjempelse av fattigdom har bevisstgjøring og mediaengasjement som målsetting
OMRÅDE 2: ØKONOMISK INKLUDERING	
<i>Krav fra konferansene</i>	<i>Kommissjonens svar</i>
Mikrokreditt må bli gjort tilgjengelig	Nye muligheter for mikrokreditt til unge som ønsker å starte egne virksomheter vil bli gjort tilgjengelig gjennom PROGRESS-programmet
Minsteinntekt på et nivå som muliggjør et anstendig liv	<ul style="list-style-type: none"> • Anbefalingen om aktiv inkludering fra 2008 inneholder dette kravet • Det er utarbeidet en oppfølgingsrapport om tilstrekkeligheten til minste-inntektsordningene i medlemsstatene • EU-parlamentet har lagt en rapport som støtter kravet om minsteinntekt over fattigdomsgrensen • Saken har fått høy prioritet på rundebordskonferansen i 2010, også på uformelle møter mellom statsråder fra medlemslandene
OMRÅDE 3: UTELUKKING FRA BOLIGMARKEDET OG HJEMLØSHET	
Hjemløshet bør være et område som får høy fokus i handlingsplaner	2009 var temaår om hjemløshet – resultatene oppsummeres i en rapport innneværende år
Bolig bør være et fokusområde for strukturfondene	Man var enige om økt bruk av strukturfondsmidler til å bedre kvaliteten på boligmassen
OMRÅDE 4: TJENESTER	
Universell rett til tilgang på sosiale tjenester	Dette er utpekt til den tredje pillaren i tiltakene for aktiv inkludering
Tilgang for alle til kvalitetshelsetjenester til overkommelige priser	Kommissjonen har utarbeidet et kommunike om ulikheter i tilgangen på helsetjenester
Like muligheter til utdanning	EU 2020-strategien har som et av sine hovedmål å redusere tidlig frafall i skolene; initiativet "Youth on the Move Flagship"
Energiforsyning og andre basistjenester til overkommelige priser	EUs energipakke har fokus på energifattigdom
OMRÅDE 5: MEDVIRKNING	
Medvirkning bør være regelen og må gis formell status og struktur	Hovedprioritet i EU-plattformen om fattigdom og sosialt utenforskap
Dialog på alle nivåer	EU-plattformen vil øke medvirkning og deltakelse fra alle aktører og grupper
Medvirkning fra de som opplever	Hovedmål for den åpne koordinasjonsmetoden (OMC)

fattigdom	på det sosialpolitiske området og i Fattigdomsåret 2010. Vil bli styrket som ledd i EU-plattformen om fattigdom og sosialt utenforskap
Utarbeide målemetoder for medvirkning	Kommisjonen støttet nylig fullført studie av interesserte parter og aktørers involvering

Danielle Dierckx fra Universitetet i Antwerpen, Belgia orienterte om at målet med undersøkelsen er å få svar på følgende spørsmål:

- A. Hva er effekten på mennesker som lever i fattigdom?
- B. Hva er virkningen på sivilsamfunnets aktører og institusjoner?
- C. Hva er effekten når det gjelder fattigdomspolitikken (På EU-nivå og nasjonalt)
- D. Hvordan vurderes nytten av å delta på disse møtene?

De første resultatene viser at evalueringen av deltakelsen på selve møtene var meget positive, på alle spørsmålene lå tilfredshetsraten på 75 % eller høyere. Når det gjelder effekten av møtene på politikktutforming fant vi imidlertid et interessant "kontradiktorisk" resultat. 59 % av beslutningstakerne mente møtene hadde påvirket politikken på området, men 78 % av folk som lever i fattigdom opplevde ingen eller svært liten effekt på politikktutviklingen.

De fullstendige resultatene fra dette forskningsprosjektet vil bli presentert på rundebordskonferansen om sosial inkludering i oktober 2010.

FREMTIDIGE PRIORITERINGER AV EU-TILTAK

Arbeidsgruppene ga mulighet til å reflektere over evalueringen av resultatene fra disse konferansene, men gruppediskusjonene fokuserte først og fremst på fremtiden og dens prioriteringer. Delegatene fremhevet sine prioriteringer på plakater som ble presentert på den avsluttende plenumssamlingen.

Rapport fra arbeidsgruppene: Referenten oppsummerte konklusjonene fra gruppene under de følgende tre overskriftene:

Hva innebærer fattigdom i år 2010? Selv om fattigdommens forekomst fremdeles fornektes, er fattigdom et høyst virkelig fenomen i 2010. Fattigdom kan ikke reduseres til ett enkelt element, den er et multidimensjonalt fenomen der alle aspekter samvirker. Tilfredsstillende boliger er utilgjengelige dersom man ikke har en tilstrekkelig inntekt. Inntekt og bolig er i sin tur forbundet med helsetilstand. For å forene disse komplekse aspektene, trenges en helhetlig tilnærming. Men de fattige er ingen homogen gruppe, dette mangfoldet må tas med i betraktningen for å finne effektive strategier. For å gripe denne kompleksiteten må man unngå for vide definisjoner samtidig som man ikke begrenser seg til for snevre målestokker. Man må ikke bare se på indikatorer på økonomisk vekst, man må ta spørsmålet om sosial sikring med i betraktningen.

Hvem er villige til å bekjempe fattigdommen? Besluttende myndigheter må vektlegge synligheten av sine tiltak. Samtidig må de integrere de berørte i sine begreper, handlinger og vurderinger. Medvirkning av de som opplever fattigdom må bli et kjernepunkt i politiske tiltak og strategier, i en prosess der beslutningstakerne må gjøres ansvarlige for sine beslutninger. Til å begynne med vil det trolig være lettere å implementere medvirkning på lokalt nivå, for så å bygge videre på høyere nivåer helt opp til EU sentralt. For å bidra til at folk som lever i fattigdom øker sin kompetanse underveis, må medvirkning bli en del av en reell og ansvarlig politisk vilje. Både delegater og representanter for myndighetene beklaget det store gapet som fremdeles skiller teori og virkelighet. Til tross for at rettighetene er nedfelt i lovverket, blir de ikke alltid respektert og/eller anvendt i praksis.

Hvordan kan vi bekjempe fattigdommen? Allerede eksisterende verktøy, politiske vedtak og lovverk bør brukes bedre (Chartret om fundamentale rettigheter, EU-fondene osv.) for å fjerne/reducere avstanden mellom proklamasjoner og virkelighet. Det er åpenbart at fattigdom fantes også før finanskrisen, men også at krisen forstørret fattigdomsproblemet ved at allerede utsatte grupper ble ytterligere svekket. Kutt i velferdsordninger må derfor unngås. Å overleve fra dag til dag kan ikke være avhengig av tilfeldige solidaritetshandlinger.

Noe som bør prioriteres er **boligforholdene**; alle EU-borgere må få tilgang til tilfredsstillende boliger siden dette er en grunnbetingelse for et liv i verdighet. Å få tilgang på anstendige boforhold er fremdeles vanskelig. I tillegg har prisen på energi steget til utrolige høyder.

De store forskjellene i inntekt og høye gjeldsrenter har blitt trukket frem og gjort debatten om **adekvat minsteinntekt** enda viktigere enn før.

I umiddelbar fremtid er det viktig å bryte fattigdommens onde sirkel ved å bevilge midler til å bekjempe **barnefattigdom**. Å imøtekomme barnas behov er det samme som å oppfylle alles behov: Bolig, helse, tilgang på tjenester, inntekt, sysselsetting ... Tiltak for å bekjempe barnefattigdom innebærer en kamp mot alle aspekter ved fattigdommen. Alt dette tilsier at vi også må bekjempe **familienes fattigdom**. Adgang til **utdanning** er en viktig betingelse for å investere i en bedre fremtid for barna. Adgang til **sosiale tjenester** er en strategi for å bedre familienes situasjon.

Det ble også lagt stor vekt på mulighetene til å få seg **anstendig arbeid**.

Den foreslåtte EU-plattformen mot fattigdom må involvere alle interesserte parter; ikke minst dem som selv opplever fattigdommen. **Medvirkning** må implementeres fra starten av prosessen; i iverksettelsen, overvåkingen og evalueringen av de politiske tiltakene. For at medvirkning skal bli en positiv erfaring må de som tar beslutningene kunne holdes ansvarlige og man må få fullt innsyn i deres vedtak.

REFLEKSJONER

Kommentarer og svar på referatene fra diskusjonene i arbeidsgruppene kom fra Juan Mato, generaldirektøren for sosialpolitikk, familie og barn i det spanske Helse- og sosialdepartementet, Robert Verrue, generaldirektør i generaldirektoratet for sysselsetting, sosialpolitikk og like muligheter, Ludo Horemans, president i EAPN, Aurelio Fernandez Lopez, leder av EU-parlamentets sosialkomite samt Phillipe Courard, statsråd for sosial integrering og fattigdomsbekjempelse i Belgia som i høst overtar formannskapet i EU. De forsikret forsamlingen om at innspillene fra disse møtene er viktige bidrag som får konsekvenser for utformingen av politiske tiltak. De trakk alle frem spesielle eksempler fra grupperapportene som hadde gjort spesielt inntrykk på den enkelte.

Avslutningsvis reflekterte Erzsebet Barta fra Sosialdepartementet i Ungarn om disse konferansenes unike karakter. Mennesker som opplever fattigdom kan snakke om sine erfaringer og fortelle om sine liv. Møtenes store betydning ligger i utvekslingen av erfaringer om god praksis og i en styrking av samarbeidet mellom aktørene. Hun lovet at dialogen vil fortsette når Ungarn skal arrangere den tiende konferansen i rekken i 2011.